

Etické otázky spojené s péčí o novorozence na hranicích viability

posudek školitele na disertační práci

autor: paní MUDr Blanka Zlatohlávková

Práce věnovaná otázce rozhodování o poskytování běžné či intenzivní péče novorozencům má rozsah v elektronické podobě pdf 130 stran bez literatury a přepočteno dle počtu slov na normo strany má celkem 222 stran. Veškeré odkazy na prameny zahrnují dohromady 212 titulů knižních či časopiseckých.

Práce je přehledně rozdělena do šesti kapitol včetně úvodu a závěru, přičemž tyto kapitoly mají následující obsah:

1. Úvod - líčící situaci moderního zdravotnictví ve vztahu k neonatologické péči.

2. Teze - vlastní obhajované tvrzení spočívající v tom, že rozhodování o péči týkající se novorozenců na hranici viability nelze provádět podle žádné hotové šablony a že tudíž ani není možné stanovit obecné pravidlo.

3. Viabilita plodu a novorozence - soustřeďuje se na vymezení některých základních pojmů bezprostředně souvisejících s péčí o novorozence

4. Rozhodování v nejistotě - jde o vlastní těžiště práce, kde jsou shrnuty základní argumenty pro obhajované tvrzení. Jinými slovy, jde o důvody vedoucí k tomu, že rozhodovat je třeba vždycky jedinečným způsobem, zaměřeným na konkrétní případ, přičemž důvody jsou ve stručnosti následující:

i/ klinické rozhodování by se mělo dít na základě ověřených výsledků, ovšem v případě novorozenců nelze takový experiment z etických důvodů provést;

ii/ klinické rozhodování musí vycházet ze znalosti okolností a zde ze znalosti věku plodu, avšak věk není znám a nelze ho odhadnout ani na základě rozměrů či váhy;

iii/ klinické rozhodování je vedeno určitými hodnotami a tyto hodnoty promítá do vlastního chování, čímž ovlivňuje po způsobu sebenaplňujícího proroctví výsledek;

iv/ klinické rozhodování je ryzím dilematem spočívajícím v konfliktu beneficence lékaře a povinnosti ctít autonomii plodu s tím, že plod zastupují rodiče;

v/ klinické rozhodování se děje na pozadí toho, že nejsou známy dispozice plodu co do jeho adaptability i genetických předpokladů;

vi/ klinické rozhodování o hrozbě budoucího postižení plodu se děje na pozadí vývoje s tím, že vývoj má rysy organizovaného chaosu vylučujícího přesnou anticipaci

vii/ klinické rozhodování závisí na pojetí toho, co je kvalitní život, avšak tento pojem zůstává v rovině diskusí a jednoznačné vymezení chybí.

V textu se ovšem objevují termíny poněkud jiné, spíš klinické povahy.

Dalšími okolnostmi ovlivňující anticipaci výsledku a potažmo racionální rozhodování jsou například kvalita zdravotnického zařízení, schopnost rodičky rozhodovat se (kompetence) při hormonálních změnách po porodu (před porodem rozhodovat nelze, poněvadž nelze rozhodovat o člověku, který není); rodinné, sociální, ekonomické či jiné zázemí dítěte, jež výrazně ovlivní jeho další vývoj, dopad možné péče o postižené dítě na děti další, zda jde při rozhodování o zájmy dítěte spíše krátkodobé či dlouhodobé

Je třeba mít stále na paměti též to, že i když dítě má šanci na krátké přežití, poskytování péče je sporné potud, pokud je pravděpodobnost časného úmrtí značná, poněvadž taková péče pouze prodlužuje jeho utrpení. Potíž takového přístupu tkví v tom, že novorozenec se zdá mít oslabený morální statut a dignitu než zralý jedinec, což je porušení základního principu rovnosti.

Ve hře je jistě také otázka spravedlivé distribuce prostředků, ovšem aplikace QALY či jiného podobného kritéria ukazuje na to, že jde o jedno z nejúčinnějších využití investovaných prostředků.

Mezi strategiemi při rozhodování se nabízejí tři, totiž léčit za každou cenu než se dosáhne jistoty o marnosti, léčit na základě obecně pravděpodobnostních výsledků a léčit za předpokladu monitorování stavu se zpětnou vazbou. Samotná autorka se přiklání k té poslední, ovšem psychologickou překážkou bývá ukončení léčby, které se zdá být horší než její nezahájení.

5. Příběhy ilustrující obtížnost rozhodování na hranicích viability - na dalších dvaceti stránkách líčí autorka celkem devět kasuistických případů vykreslujících předchozí obecné zkoumání.

6. Závěr - shrnutí předchozího zkoumání dokládajícího navrženou tezi

Práce prokazuje autorčinu vyčerpávající a mimořádně hluboké znalosti odborné literatury i její důsledné promýšlení různých argumentů s uvážlivými závěry. Vytěžena je též bohatá klinická zkušenost uchazečky. Zároveň je text dokladem schopnosti autorky pracovat s filosoficko etickými argumenty a na jejich základě vymezovat hodnoty platné pro dané okolnosti, přičemž je třeba ocenit plynulost textu i navzdory rozmanitým grafům a tabulkám tak, že nejen neonatolog může mít užitek z jeho čtení.

Rozsah a obsah práce samotné i bohatství literárních pramenů doktorské práce splňují podmínky pro obhajobu a obhajobu tudíž tímto doporučuji.

doc. MUDr. PhDr. Jan Payne, PhD.
školitel, předseda oborové rady

17. června, 2011